

Foruden de ovenomhandlede politiforseelser have 85719 personer været tiltalte for sådanne. Af disse have 66184, mod 43263 i 1871—75, betalt bøder enten ifølge tilbud eller efter dom. I forhold til folkemængden udgør disse personers årlige gennemsnitstal 900,9 på 100000 mennesker mod 616,1 i 1871—75.

FR. STUCKENBERG.

OM FANGEARBEJDET OG DETS FORHOLD TIL DET FRI ARBEJDE.

Besvarelse af romerkongressens forhandlingsemne 7
i section II.

Nærværende spørgsmål kan næppe gives nogen tilfredsstillende besvarelse, uden at betydningen af arbejdet i strafanstalten som et væsentligt moment i fangebehandlingen først bliver berørt.

For ikke så ret længe tilbage i tiden kendte man i vore norske strafanstalter arbejdet kun som en del af straffen — strafarbejde — og anordnede det derfor også på en sådan måde, at det som straffemiddel kunde blive mest føleligt. Man tænkte sig ikke arbejdet som opdragende for fangens fremtid. Blandt arbejder, der dreves i nogen fremtrædende grad, skal nævnes bearbejdelse af hamp til grovere lærreder, kohår til simple gulvtæpper, raspning af bridsel m. v.; egentlige håndværksarbejder udførtes væsentligt for anstaltens eget behov og følgelig kun i en såre liden udstrækning. Om handel med håndværksarbejder var der således kun lidet spørgsmål.

Efterhånden som fordringerne til en forbedret fangebehandling begyndte at gøre sig gældende, hendroges også opmærksomheden på anstaltens arbejdsvirksomhed, man begyndte at forstå nødvendigheden af en forandring i det

bestående og optagelse af sådanne arbejdsgrene, der kunne formenes skikkede til at forskaffe den deri oplærte fange et redeligt livserhverv efter hans løsladelse.

Efter disse anskuelser er derfor også arbejdsvirksomheden i de norske strafanstalter efterhånden ordnet. Vort lands særegne forhold med en forholdsvis mindre udviklet fabrikmæssig industri og en meget spredt befolkning har naturligvis dikteret de spor, i hvilke arbejdsdriften måtte føres. Man har derfor som det naturligste valgt de forskellige brancher af de egenlige håndværk, som den for vor landsbefolkning hensigtsmæssigste beskæftigelse. Vor lovgivning har fastsat grænser for virksomheden; man kan efter de gældende bestemmelser ikke øve noget arbejde efter bestilling; anstalterne må at egne materialier oparbejde sine til salg bestemte fabrikater. Det er forøvrigt lagt i direktørens hånd at anordne arbejdsvirksomheden og således at vælge de brancher af denne, som må anses mest tjenlige for øjemedet — at gøre fangen efter løsladelsen bedst mulig skikket som nyttigt medlem af det frie samfund.

Fra mit standpunkt som fængselsmand må jeg hævde strafanstaltens ret til arbejde i ovennævnte retning. Som en efter forholdene fornuftig og skønsom gennemført arbejdsvirksomhed er et af de kraftigste midler i fangebehandlingen, har den da visselig også som en sag af stor samfundsvigtig betydning retmæssigt krav på at blive støttet ligeoverfor de angreb, for hvilke den af udenforstående bliver udsat.

Det siger sig selv, at arbejdsvirksomheden i en større anstalt altid i nogen grad må gribe ind i det frie arbejde; dette står ej til at undgå. Klager herover har også været ført i vort land, ialfald over den anstalt, hvis bestyrer jeg er; de har gået ud på, at strafanstaltens konkurrence i sin almindelighed har virket hæmmende på den private omsætning. At så også for endel har været og fremdeles er tilfældet, skal ikke bestrides; men besværingerne har været

overdrevne og fremførte uden det fornødne kendskab til de faktiske forhold. Det er ikke over den enkelte branche af håndværket, strafanstalten kaster sig; i så tilfælde kunde virksomheden blive dræbende for det frie arbejde; man søger tværtimod at fordele arbejdskræfterne i størst mulig udstrækning over de forskellige grene, ligesom det også derhos altid bliver en opgave at fastsætte sådanne priser på det forarbejdede, at håndværkeren ikke undersælges, samt såvidt mulig at udfinde sådanne arbejder, der øve den mindste konkurrence.

Arbejdsvirksomheden i strafanstalten i Throndhjem har som nævnt været angrebet ikke alene i den almindelige mundtlige omtale, men også i avisopsatser, formentlig hidrørende fra håndværkere.

Det kan måske have sin interesse at se oplyst, hvorledes arbejdskræfterne i denne strafanstalt daglig ere fordelte. Jeg hidsætter derfor følgende opgave over det gennemsnitlige daglige antal fanger, der i tidsrummet $\frac{1}{7}$ 82 til $\frac{30}{6}$ 83 har været beskæftiget ved de forskellige arbejds-grene, nemlig ved:

Snedkerarbejde	56
Drevplukning	21
Kurvbinding	19
Skomagerarbejde	18
Forfærdigelse af legetøj	17
Smedearbejde	17
Træskærerarbejde	14
Renholdelse	12
Malerarbejde	11
Notbinding	11
Reparation af fangeklæder	10
Blikkenslagerarbejde	8
Spiseindretningen	8
Drejerarbejde	8
Renholdelse i arbejdslokalerne	7
Skrædderarbejde for militæretaten	6
Andet skrædderarbejde	5
Vask for militæretaten	5
Bødkerarbejde	4
Presning af høvlspån	3
Håndsavskæring	3

Stenhugning	3
Hjulfmagerarbejde	3
Sadelmagerarbejde	3
Brænde hugning	2
Trækning af drejehjul	2
Sygepaaning	2
Pudsning af bliktøj for militæretaten	1

Af egentlige håndværk ses snedkerarbejde, kurvbinding, skomagerarbejde, smedearbejde og malerarbejde at være repræsenteret i nogen videre udstrækning; men det skal hertil bemærkes, at af det opførte antal fanger er endel lærlinge, endel kun hjælpere t. ex. opslagere for smedene og endelig endel beskæftiget med forarbejdelse af sådanne mindre fabrikater, der i regelen ikke er genstand for salg hos håndværkerne.

At arbejdsvirksomheden i strafanstalterne, gennemført efter ovennævnte principer, i nogen væsentlig udstrækning er til skade for håndværket, tror jeg ikke. Meget mere synes det fri håndværk at være beskyttet derved, at fangekræfterne fordeles. Tillod vor lovgivning fangerne udlejede til private entreprenører, kunde forholdet ganske vist blive et helt andet, idet spekulanter med en stor og forholdsvis billig arbejdsstok i strafanstalten på en langt føleligere måde kunde drive det enkelte håndværk til skade for de frie industridrivende.

Ganske at undgå konkurrence er ugørligt, når man ikke vil bortse fra fangearbejdets betydning for fangebehandling og igen indføre sådanne arbejder, som man allerede har opgivet som uhensigtsmæssige, og herom kan og bør der formentlig ej blive tale. Ubehagelighederne ved konkurrencen må imidlertid søges undgåede derved, at priserne paa de forarbejdede genstande ej ansættes for lavt, at man, som nævnt hos os, forsøger at gøre arbejdet så mangeartet som muligt og ej i nogen større udstrækning beskæftiger sig med nogen enkelt branche. Ved valg af genstande, der forarbejdes, bør såvidt muligt foretrækkes sådanne, der i almindelighed ikke er genstand for hånd-

værksdrift, helst sager, der indføres fra udlandet. Ved siden af disse bestræbelser antages det derhos heldigt, at almenheden søges bibragt oplysning om strafanstaltarbejdets betydning, om de vanskeligheder, man har at kæmpe med, samt om de principer, hvorpå den hele virksomhed er bygget.

Især bør håndværksforeninger komme til kundskab herom, ja blive givet adgang til ansstalterne, så de på stedet kunne overbevise sig om, at man arbejder med redelige henigter.

Erfaring har lært mig, at dette sidste ikke er uden betydning; enkelte industridrivende har, efterat have fået en forklaring om forholdene og med egne øjne set disse, fået en ganske anden opfatning af sagen, end de tidligere havde.

Throndhjems strafanstalt, 17de December 1883.

PETER SOELBERG.

DE IRSKE STRAFANSTALTER.

I Times af 11 Septbr. 84 skriver Howard-Selskabets Sekretær, W. TALLACK, følgende:

Den kongelige irske fængselskommission, for hvilken Sir RICHARD CROSS var formand, har nu, lige efter parlamentets opløsning, offentliggjort sin beretning. Denne beretning har næppe tiltrukket sig synderlig opmærksomhed. For den, der forstår at læse mellem linierne, afslører den imidlertid en tilstand, der for fængselsbestyrelsernes vedkommende er så slet, at den må gøre krav på alvorlig opmærksomhed både fra autoriteternes og fra offentlighedens side. Da denne art beretninger ikke læses af almenheden, tør det anses for hensigtssvarende her at anføre for den uindviede læser hovedpunkterne i det omtalte dokument.

Den kongelige kommission beretter da i korte træk følgende: